

Література.

1. Агафонова Н.А. Экранное искусство: художественная и коммуникативная специфика: [монография] / Н.А. Агафонова. – Мн. : БГУ культуры и искусств, 2009. – 273 с.
2. Гройс Б. Комментарии к искусству / Борис Гройс. – М. : Художественный журнал, 2003. – 342 с.
3. Петровская Е.В. Антифотография / Е.В. Петровская. — М. : Три квадрата, 2003. – 112 с.
4. Элкинс Дж. Исследуя визуальный мир / Дж. Элкинс. – Вильнюс : Европейский гуманитарный ун-т, 2010. – 534 с.
5. Foster H. Vision and Visuality / H. Foster. – Seattle : Bay Press, 1988.

КРЕАТИВНО-ОСВІТНІ ВИМОГИ ДО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ РОЗШИРЕНОГО ВІДТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БАГАТСТВА

***ПОРОХНЯК Н.В., АСИСТЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.В. ДОКУЧАЄВА***

Сучасний розвиток суспільства визначальним чином залежить від того, як реалізуються можливості використовуючої науку об'єднаної праці: в розвинутих країнах від 70 % до 85 % національного багатства створюються при вирішальній ролі суспільного інтелекту [4, с. 417]. Висхідним моментом становлення інтелектуальної складової національного багатства виступає інтелектуальна праця кожної особистості, здійснювана в межах відповідних інститутів та індивідуально. Це означає, що дане становлення має свою специфіку, оскільки цей процес охоплює не матеріальні об'єкти, а особистості [3, с. 83].

Перетворення інтелектуальної складової у фактор створення національного багатства обумовлене її відтворювальними особливостями [2, с. 524]. Головними з них є:

- набуття вирішальної ролі в системі знань науково-теоретичних;
- перетворення інтелектуальної складової у висхідний фактор розширеного відтворення національного багатства;
- перетворення науки у фактор інтенсивного економічного зростання, тобто якісно і кількісно розширеного відтворення;

– перетворення наукової праці на продуктивну працю в межах сукупного працівника.

При характеристиці інтелектуальних чинників розширеного відтворення, в тому числі і національного багатства, досить типовим є ототожнення інтелектуального капіталу і інтелектуальної складової багатства.

Діяльнісним втіленням інтелектуального капіталу виступає система органічного взаємозв'язку науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт та масового виробництва. Кожна ланка цієї системи передбачає певний рівень інтелектуальної складової [2, с. 524]. Оскільки мова йде про капітал, це означає, що охоплюються лише ті аспекти, які торкаються купівлі підприємцем інтелектуального ресурсу кожного працівника. Абсолютизація економічного аспекту залучення і використання інтелектуальної складової має суперечливий характер. Зміст цієї суперечності сформулював ще Генрі Форд, якому належить історична фраза: «Дивно, але як тільки мені потрібна пара робочих рук, я отримую усього робочого на додачу». Справа в тому, що «коренева система» інтелектуальної складової не обмежується лише її економічною функціональною складовою, а й неминуче включає в себе засвоєння всього культурного, духовного, освітнього багатства, в якому працівник існує і виконує свої життєві функції, а вони потім шляхом прямих і зворотних зв'язків впливають на реальну діяльність. Це означає, що інтелектуальну складову будь-якого процесу, а особливо розширеного відтворення національного багатства, не можна зводити лише до інтелектуального капіталу або інтелектуальної власності. Мірою інтелектуальної складової виступає не просто інтелектуальний капітал, а особистість, яка в тому числі виконує фундаментальну економічну функцію. Відтворення інтелектуальної складової реалізується в першу чергу через всі ланки системи освіти.

Відповідно, під кутом зору розширеного відтворення інтелектуальної складової національного багатства, особливе значення має позиція ЮНЕСКО, яка викладена в узагальнюючій доповіді про невідкладні проблеми освіти в майбутньому [5]. Сучасні вимоги, що їх формулює ЮНЕСКО до інтелектуальної складової особистості і які мають безпосередній стосунок до розширеного відтворення національного багатства, мають декілька напрямів.

Перший - гносеологічний напрям. Він включає в себе необхідність долання сліпоти розуму, до якої відносяться будь-які омани та ілюзії, а також долання ментальних і викривлених уявлень про раціональність. Раціональність має бути не лише критичною, але

й самокритичною, не руйнувати, а підносити людину. Оскільки пізнання завжди має на увазі досягнення певних результатів (економічних, соціокультурних, наукових) в якості центральної гносеологічної проблеми виступає необхідність оволодіння загальними способами мислення [5, с. 27, 28, 35, 38].

Другий напрямок стосується формування гуманітарно-діяльничого потенціалу особистості через реалізацію імператива «формувати людське в людині» та гуманізацію тріади «особистість-суспільство-людський рід». Ключове місце в реалізації цього напрямку належить долаванню тиранії грошей і культивуванню етики умиротворення [5, с. 26, 38, 39].

Третій напрям полягає у формуванні здатності до гармонійно-діяльничого взаємодії особистості і соціуму. Ключовою є вимога взаєморозуміння і не лише практично-діяльного та інтелектуального, а й інтерсуб'єктивного на засадах долавання егоцентризму, соціоцентризму і редукації (спрощення) будь яких суспільних проблем. Саме ж головне і підсумкове полягає в тому, щоб навчати демократії [5, с. 53, 55, 60].

Відрізнення інтелектуального капіталу і інтелектуальної складової в повному її обсязі знаходить своє відображення не лише в теоретичних дослідженнях, а й в сучасних державницьких актах. Так, в Законі України «Про вищу освіту» поряд з поняттями «кваліфікація» і «результати навчання» вводиться і розшифровується поняття «компетентність», під якою розуміється «динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти» [1]. Введення цього поняття в законодавчий акт означає, що якості особистості фахівця мають включати в себе те, що не може бути об'єктом купівлі-продажу (способи мислення, світоглядні і громадські якості, морально-етичні цінності) [1].

Другий приклад: в своїй інаугураційній промові 15 січня 2017 р. 45-й президент США сформулював проблему «зробити Америку багатію». Проблема національного багатства виникла тому, що існують «матері та діти в злиднях наших міст; проржавілі заводи, які розкидані на ландшафтах нашої країни; система освіти, що повна грошей, але випускає наших молодих випускників без знань; злочинність і наркотики, що породили багато нереалізованого потенціалу» [6]. Отже, ключове місце зайняли нематеріальні складові (злидні, система освіти, девіантне розбазарювання особистісного потенціалу населення) національного багатства.

Загальний висновок розглянутої проблеми полягає в тому, що розширене відтворення національного багатства має спиратися на розширене відтворення його інтелектуальної складової, мірою якої є становлення через креативно-орієнтовану систему освіти нового інтелектуального типу особистості.

Література.

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII // Офіційний вісник України від 15.08.2014, № 63, стаття 1728.

2. Мочерный С.В. Наука як продуктивна сила суспільства / С.В. Мочерный // Економічна енциклопедія: у трьох томах; за ред. С.В. Мочерного та ін. – К.: Видавн. центр «Академія», 2001. – Т. 2. – С. 523-525.

3. Осипова Н.П. Студентство як соціальний суб'єкт створення національного багатства / Н.П. Осипова // Проблеми освіти: наук-метод. зб.; за ред. Ю.М. Бугай та ін. – К.: ІСДО, 1995. – Вип. 1. – С. 81-88.

4. Ткаченко В.А. Концептуально-аналітична система компетенцій формування інновацій зростання інтелектуального потенціалу / В.А. Ткаченко // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2012. – № 1(5). – Том 1. – С. 404-428.

5. Morin E. Les sept saviors necessaries a l'education du future. Paris: UNESCO, 1999, p. 65.

6. The full text of Donald Trump's inauguration speech [Electronic resource]. – Mode of access: https://www.washingtonpost.com/news/the-fix/wp/2017/01/20/donald-trumps-full-inauguration-speech-transcript-annotated/?utm_term=.763a124fce76/